

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБІНСЬКОГО**

факультет історії, права і публічного управління
кафедра всесвітньої історії

Перший проректор

науково-педагогічної роботи

доц. Гусев С. О.

08 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Актуальні проблеми всесвітньої історії

підготовки доктора філософії
галузі знань 03 Гуманітарні науки
спеціальності 032 – Історія та археологія
Освітньо-наукова програма «історія та археологія»
Факультет історії, права і публічного управління

Вінниця – 2021 рік

Робоча програма вибіркової навчальної дисципліни «**Актуальні проблеми всесвітньої історії**» для підготовки доктора філософії зі спеціальності 032 – історія та археологія.

Мова навчання – українська

30 серпня 2021 р. – 16 с.

Розробник: **Кравчук О. М., к. і. н., доцент**

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри всесвітньої історії. Протокол № 1 від 30 серпня 2021 року

Завідувач кафедри всесвітньої історії проф. Мельничук О. А.
30 серпня 2021 року

Розглянуто і схвалено на засіданні навчально-методичної комісії факультету історії, права і публічного управління.

Протокол № 2 від 30 серпня 2021 року

Голова
30 серпня 2021 року

доц. Гребеньова В. О.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 03 Гуманітарні науки	Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>Реферат</i>	Спеціальність 032 Історія та археологія Освітньо-наукова програма «Історія та археологія»	Рік підготовки:	
		1-й	1-й
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		2	2
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1, 5 самостійної роботи аспіранта – 2, 5	Ступінь вищої освіти: <i>Доктор філософії</i>	Лекції	
		10	4
		Практичні, семінарські	
		20	6
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		40	60
		Індивідуальні завдання	
20	20		
Вид контролю: денна – залік (2 семестр) заочна – залік (2 семестр)			

Співвідношення кількості аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи (%) становить
 для денної форми навчання – 1:3
 для заочної форми навчання – 1: 3

2. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчання

2. 1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Актуальні проблеми всесвітньої історії» є допомогти здобувачам наукового ступеня в опануванні найважливіших питань світової історії, їх аналізі, виховувати інтерес до науки про минуле.

2. 2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні проблеми всесвітньої історії» є:

- ознайомити аспірантів з проблемами модернізації сучасного світу;
- сприяти розумінню аспірантами актуальних питань зовнішньої політики;
- ознайомити аспірантів із головними глобальними проблемами сучасності;

2. 3. Компетентності

2.3.1. Загальні компетентності

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- Здатність працювати в міжнародному контексті;

2.3.2. Фахові компетентності

- Здатність застосовувати інформаційні, телекомунікаційні, інноваційні технології, сучасні електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій, педагогічній та навчальній діяльності;
- Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в галузі історичної науки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень;
- Здатність дотримуватись етики досліджень, а також правил академічної доброчесності в наукових дослідженнях та науково-педагогічній діяльності;
- Здатність використовувати міждисциплінарні підходи для проведення комплексних компаративних досліджень і узагальнень щодо природи і сутності економічних, соціальних, культурних, етнопонаціональних і державотворчих процесів, наявності спільного та відмінного у світовій історії;

2. 4. Програмні результати навчання

У результаті вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Актуальні проблеми всесвітньої історії» здобувач наукового ступеня повинен:

- Мати передові концептуальні та методологічні знання з історичних наук і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з відповідного напрямку;

- Глибоко розуміти загальні принципи та методи гуманітарних наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері історії та викладацькій практиці;

- Формулювати й вдосконалювати важливі дослідницькі завдання та вирішувати їх, дотримуючись правил академічної доброчесності та професійної етики;

- Застосовувати сучасні інструменти, інформаційні та телекомунікаційні технології пошуку, оброблення та аналізу історичних джерел;

- Критично аналізувати історичні джерела з різних періодів, інтерпретувати та контекстуалізувати їх в письмових звітах та результуючій роботі;

- Використовувати теоретичні досягнення історії, психології та педагогіки, їх принципи і положення в науково-педагогічній діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. Проблеми модернізації.

ТЕМА 1. 1. Поняття модернізації. Масарикова республіка і Кемалістська Туреччина – регіональні зразки постімперської трансформації у міжвоєнний період.

Чеські землі в період становлення Першої Чехословацької республіки (1918-1920 рр.). Внутрішньополітичні процеси в Чехії в 1920-х-1930-х рр. ЧСР у міжнародних відносинах. Чехословацька криза 1938 р. Культура Чехії.

Національна революція в Туреччині у 1919-1922 р. Реформи М. Кемаля (1920 - 1930-ті рр.). Політичні зміни. Розвиток економіки. Культурно-побутові реформи. Зовнішня політика Туреччини.

ТЕМА 1. 2. Відхід від радянської моделі модернізації в Азії (КНР) та Європі (Чехія).

Курс Ден Сяопіна на побудову в КНР «соціалізму з китайською специфікою». Ідея «4 модернізацій» країни: у промисловості, сільському господарстві, науці й обороні.

Розбудова чеської державності в 1993-1996 рр. Реформування економіки. Внутрішня і зовнішня політика Чеської республіки у другій половині 1990-х рр. Інтеграція Чехії до ЄС.

РОЗДІЛ 2. Актуальні питання міжнародних відносин.

ТЕМА 2. 1. Судетсько-німецьке питання у міжнародних відносинах.

Витоки судетсько-німецької історії. Німецька меншина в складі ЧСР у 1918-1930-х рр. Судетське питання в міжнародних відносинах 1938 р.

Мюнхенська угода. Депортація судетських німців. Судетсько-німецьке питання в міжнародних відносинах другої половини ХХ – початку ХХІ ст.

ТЕМА 2. 2. Відносини США і Росії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Загальна характеристика воєнно-стратегічного і економічного потенціалу США і Росії наприкінці на зламі століть. Спроба налагодження стратегічного партнерства США і Росії у 1991-1999 рр. Російсько-американські відносини у 2000-2003 рр. Відносини США і РФ у 2003-2008 рр. Загострення російсько-американських відносин у 2008-2009 рр. Спроби «перезавантаження» російсько-американських відносин.

ТЕМА 2. 3. Арабсько-ізраїльський конфлікт.

Палестинська проблема в першій половині ХХ ст. Виникнення Ізраїлю. Арабсько-ізраїльські війни. Проблема біженців. Діяльність Організації визволення Палестини. Спроби розв'язання арабсько-ізраїльського конфлікту наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

ТЕМА 2. 4. НАТО наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.

Проблеми адаптації НАТО до нової геополітичної ситуації у 1990-х рр. Прийняття нових членів до НАТО у 1999 р. «Друга хвиля» розширення Альянсу 2004 р. Миротворча діяльність НАТО. Україна і НАТО.

ТЕМА 2. 5. Глобальні проблеми сучасності.

Екологічна проблема і міжнародне співробітництво. Демографічна ситуація і міграційні процеси: історія і сучасність. Регіональні військові конфлікти. Міжнародний тероризм. Проблема роззброєння.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		лк	пз	лз	інд	с.р.		лп	пз	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.												
Проблеми модернізації.												
Масарикова республіка і Кемалістська Туреччина – регіональні зразки постімперської трансформації у міжвоєнний період.	12	2	2		4	4	22	2			5	15
Відхід від радянської моделі	10	2	2		3	3	22		2		5	15

модернізації в Азії (КНР) та Європі (Чехія).												
Разом за розділом 1	22	4	4		7	7	44	2	2		10	30
Розділ 2.												
Актуальні питання міжнародних відносин.												
Судетсько-німецьке питання у міжнародних відносинах	15	2	2		3	8	10		2		2	6
Відносини США і Росії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	15	2	2		3	8	10	2			2	6
Арабсько-ізраїльський конфлікт	14	2	4		2	6	10		2		2	6
НАТО наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	13		4		3	6	8				2	6
Глобальні проблеми сучасності	11		4		2	5	8				2	6
Разом за розділом 2	68	6	16		13	33	46	2	4		10	30
Усього годин	90	10	20		20	40	90	4	6		20	60

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Масарикова республіка і Кемалістська Туреччина – регіональні зразки постімперської трансформації у міжвоєнний період.	2	
2	Відхід від радянської моделі модернізації в Азії (КНР) та Європі (Чехія).	2	2
3	Судетсько-німецьке питання у міжнародних відносинах	2	2
4	Відносини США і Росії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	2	
5	Арабсько-ізраїльський конфлікт	4	2
6	НАТО наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	4	

7	Глобальні проблеми сучасності	4	
	Усього годин	20	6

6. Теми лабораторних занять
не передбачено навчальним планом

7 Теми індивідуальних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Масарикова республіка і Кемалістська Туреччина – регіональні зразки постімперської трансформації у міжвоєнний період.	4	5
2	Відхід від радянської моделі модернізації в Азії (КНР) та Європі (Чехія).	3	5
3	Судетсько-німецьке питання у міжнародних відносинах	3	2
4	Відносини США і Росії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	3	2
5	Арабсько-ізраїльський конфлікт	2	2
6	НАТО наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	3	2
7	Глобальні проблеми сучасності	2	2
	Усього годин	20	20

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна ф.н.	Заочна ф.н.
1	Масарикова республіка і Кемалістська Туреччина – регіональні зразки постімперської трансформації у міжвоєнний період.	4	15
2	Відхід від радянської моделі модернізації в Азії (КНР) та Європі (Чехія).	3	15
3	Судетсько-німецьке питання у міжнародних відносинах	8	6
4	Відносини США і Росії наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	8	6
5	Арабсько-ізраїльський конфлікт	6	6
6	НАТО наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.	6	6
7	Глобальні проблеми сучасності	5	6
	Усього годин	40	60

9. Індивідуальні завдання

- аналітичний огляд літератури за обраною темою;
- складання до курсу чи окремого його розділу бібліографічного списку (картотеки);
- ознайомлення з першоджерелами, їх конспектування;
- розроблення діагностичних тестових завдань, анкет;
- методичні розробки тренінгових занять та навчально-виховних заходів;
- розробка мультимедійної підтримки до окремих тем курсу.

10. Методи та технології навчання

Вивчення дисципліни «Актуальні проблеми всесвітньої історії» ґрунтується на застосуванні різноманітних навчальних методів:

- словесні методи (лекція, розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія, диспут, консультація, співбесіда тощо);
- практичні методи (практичні заняття);
- наочні методи (ілюстрування, демонстрування, комп'ютерна презентація тощо);
- робота з навчально-методичною літературою, джерелами і електронними ресурсами (конспектування, тезування, анотування, рецензування, підготовка реферату);
- відеометод у поєднанні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні тощо);
- методи організації самостійної роботи (розв'язання завдань, виконання індивідуальної науково-дослідної роботи тощо);
- за логікою навчального процесу (індуктивні, дедуктивні, метод аналогій, аналітичні і синтетичні);
- за характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, проблемно-пошуковий, евристичний, дослідницький, розв'язування творчих завдань, проблемного викладу навчального матеріалу);
- інтерактивні та активізації навчання, з використанням новітніх мультимедійних та комп'ютерних технологій (групове навчання, мозковий штурм, робота в парах).

11. Критерії та методи оцінювання

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється з допомогою: 1) усних опитувань на практичних заняттях; 2) письмових контрольних робіт; 3) виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань; 4) відповіді на залікові завдання.

○ Методи поточного оцінювання

Поточний контроль охоплює усі теми навчальної дисципліни, що вивчаються під час аудиторних занять (лекції, практичні заняття), а також шляхом самостійної роботи.

Поточний контроль на усіх видах аудиторних занять реалізується такими методами: усного і письмового опитування, захисту самостійних робіт, виступів на практичних заняттях, підготовка та демонстрація презентацій, проведення контрольних робіт на інше.

Форми здійснення поточного контролю та кількість балів за кожну форму визначаються викладачем (наприклад, усна відповідь на теоретичне питання 1-5 б.)

- **Методи підсумкового оцінювання**

Методи підсумкового оцінювання: письмовий залік.

Підсумкова (загальна) оцінка з дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), отриманих з окремих оцінюваних форм навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ. Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг під час складання екзаменів та заліків (підсумкового контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

На підсумковий (семестровий) контроль - залік, екзамен – рішенням кафедри відводиться від 20 до 30 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни.

Для заліку

Поточне тестування та самостійна робота														ІН-ДЗ	За-лік	Су-ма
Змістовий модуль № 1				Змістовий модуль № 2												
Т1		Т2		Т3		Т3		Т5		Т6		Т7		10	20	100
ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.	ауд.	с.р.			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5			

Оцінка за шкалами ECTS, стобаловою, розширеною	Критерії оцінювання	Рівень досягнень здобувача вищої освіти
А 90-100 балів ВІДМІННО	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні; комплексом знань та вмінь, який характеризується системністю. Застосування знань здійснюється на основі самостійного цілеутворення, побудови власних програм діяльності.</p> <p>Здобувач вищої освіти проявляє нешаблонність мислення у виборі і використанні елементів комплексу знань, здатний самостійно і творчо використовувати набуті уміння відповідно до варіативних ситуацій навчання.</p> <p>Здобувач вищої освіти спроможний самостійно формулювати узагальнення та висновки, нові задачі, розв'язувати нестандартні задачі, ситуації. Навчально-пізнавальна активність обумовлена пізнавальними інтересами, мотивами саморозвитку і професійного становлення.</p> <p>Здобувач вищої освіти проявляє інтерес до актуальних проблем відповідного освітнього компонента, може під керівництвом викладача вибрати предмет наукового дослідження, проводити самостійну науково-дослідну роботу.</p>	ВИСОКИЙ
В 80-89 балів ДУЖЕ ДОБРЕ	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на поглибленому рівні.</p> <p>Здобувач вищої освіти володіє комплексом знань та вмінь, який є частково-впорядкованим. У процесі застосування знань здобувач вищої освіти спроможний вибрати необхідний елемент комплексу знань та вмінь.</p> <p>Застосування знань та вмінь здійснюється як у стандартних ситуаціях, так і при незначних варіаціях умов на основі використання загальних рекомендацій. Відбувається перенесення сформованих умінь або їх комплексів на розв'язування незнайомих задач, ситуацій.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється пізнавальними інтересами, продукт діяльності оцінюється як професійно значущий.</p>	ВИСОКИЙ

<p>С 75-79 балів ДОБРЕ</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на підвищеному рівні, може усвідомлено застосовувати знання та вміння для висвітлення суті питання. Комплекс знань частково-структурований. Знання застосовуються переважно у знайомих ситуаціях.</p> <p>Здобувач вищої освіти усвідомлює особливості навчальних задач, ситуацій тощо. Пошук способів їх розв'язання здійснюється за зразком.</p> <p>Здобувач вищої освіти спроможний аргументувати застосування певної методичної дії у ході розв'язування задач, ситуацій тощо.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність стимулюється мотивами професійного становлення і пізнавальними інтересами.</p>	<p>ДОСТАТНІЙ</p>
<p>Д 60-74 балів ЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на середньому рівні, може проілюструвати власними прикладами відповідь на питання, частково усвідомлює специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо, має знання про способи розв'язування типових задач, ситуацій тощо. Однак процес самостійного розв'язування задач, ситуацій тощо потребує опори на зразок.</p> <p>Навчально-пізнавальна активність здобувача вищої освіти є ситуативно-евристичною. Домінують мотиви обов'язку та особистого успіху. Використання засобів саморозвитку та самопізнання відбувається не усвідомлено.</p>	<p>ЗАДОВІЛЬНИЙ</p>
<p>Е 50-59 балів ДОСТАТНЬО</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компоненту на середньому рівні. Має уявлення про специфіку навчальних та прикладних задач, ситуацій тощо. Виконання дій при роз'ясненні задач, ситуацій частково усвідомлюється, здійснюється частково правильно.</p>	<p>НИЗЬКИЙ</p>
<p>Фх 35-49 балів НЕЗАДОВІЛЬНО</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст основних розділів. Виконання окремих дій відбувається не усвідомлено, однак переважно правильно, навчально-пізнавальна активність мотивується ситуативно-прагматичним інтересом.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>
<p>Ф 0-34 балів НЕПРИЙНЯТНО</p>	<p>Здобувач вищої освіти володіє понятійним і фактичним апаратом освітнього компонента на елементарному рівні, має уявлення про зміст окремих розділів. Виконання окремих методичних дій відбувається несвідомо, у більшості неправильно, навчально-пізнавальна активність проявляється лише у ситуаціях зовнішнього примусу.</p>	<p>НЕЗАДОВІЛЬНО</p>

13. Методичне забезпечення

1. Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2017. 464 с.
2. Кравчук О. М., Ніколіна І. І. Актуальні проблеми історії Палестини. Навчально-методичний посібник для студентів ФІЕП. Вінниця, 2017. 18 с.
3. Чеські землі у міжвоєнний період (1918-1939 РР.). Навчально-методичний посібник для студентів ПЕП. Вінниця, 2014. 30 с.

4. Кравчук О. М. Судетські німці в історії Центральної Європи. Навчальний посібник. Вінниця, 2012.

5. Кравчук О. М. Судетсько-німецьке питання в міжнародних відносинах другої половини ХХ – початку ХХІ ст. Навчально-методичний посібник для аспірантів ФІЕП. Вінниця, 2017. 16 с.

6. Кравчук О. М. Суспільно-політичний розвиток Туреччини у 1920-1930-х рр. Навчально-методичний посібник для студентів ФІЕП. Вінниця 2018. 16 с.

14. Рекомендована література

14. 1. Основна

Васильев Л. С. Всеобщая история. В 6 т. Учеб. Пособие. М., 2007-2013.

Газін В. П. Актуальні проблеми сучасності. К., 2009.

Головко В. Поняття «модернізація» як засіб історичного пізнання. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. К., 2003. Вип. 8.

Дейвіс Н. Європа: Історія. К., 2008.

Дюррозель Ж. Б. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. К., 1999.

Зінько Ю. А., Калитко С. Л., Кравчук О. М., Поп І. І. Нариси історії Чехії. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2017.

Іваницька О. Історія міжнародних відносин (друга половина 1940-х – 1990-і роки). – Начальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Вінниця, 2016.

История Востока. М., 2006-2008. Т. 5-6.

Орлова Т. В. Сучасна політична історія країн світу. Київ-Ніжин, 2017.

Федонюк С. В., Лажнік В. Й., Моренчук А. А., Романюк Н. І. НАТО: історія, структура, діяльність, перспективи: Навч. посіб. Луцьк, 2008.

Яровий В. Новітня історія центральноєвропейських та балканських країн. К., 2005.

Šapka F. Dějiny Zemí koruny České v datech. Praha, 1999.

Šapka F. Dějiny zemí Koruny České v datech. Dodatky říjen 1999-červen 2006. Praha, 2006.

Geiss I. Dějiny světa v souvislostech. Praha, 1999.

Macháček P. Cesta Čechů a Němců ke dnešku. Praha, 2002.

Olivová V. Dějiny první republiky. Praha, 2000.

Pánek J., Tůma O. a kolektiv Dějiny českých zemí. Praha, 2008.

Seibt F. Německo a Češi. Dějiny jednoho sousedství uprostřed Evropy. Praha, 1996.

Zimmermann H. D. Dějinné sousedství Čechů a Němců. Praha, 2012.

14. 2. Додаткова

Аджемоглу Д., Робінсон Д. Чому нації занепадають. К., 2017.

- Бродель Ф. Динамика капитализма. Смоленск, 1993.
- Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення. К., 2004.
- Головко В. «Модернізація» як метанарратив української історії. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. К., 2004. Вип. 9.
- Головко В. Критика теорії модернізації в західній гуманітарній думці. // Проблеми історії України: факти, судження, пошуки. К., 2004. Вип. 11.
- Головко В. В. Модернізації теорії. // Енциклопед.іст. України.К., 2010. Т.7.
- Джадт Т.Після війни. Історія Європи від 1945 року. Пер. з англ. Катерини Зарембо. К., 2020.
- Делюсин Л. Ден Сяопин – революціонер, маоист, реформатор? // Азия и Африка сегодня. 1994. № 8, 9.
- Жевахов А. Кемаль Ататюрк. М., 2008.
- История Китая. Учебник. Под ред. А. В. Меликсетова. М., 2002.
- История России XX – начала XXI века. Под ред. Л. В. Милова. М., 2006.
- Кравчук О. М. Судетські німці в історії Центральної Європи. Навчальний посібник. Вінниця, 2012.
- Кравчук О. М. Судетські німці в історії Чехії. // Проблеми історії країн Центральної та Східної Європи. Кам'янець-Подільський, 2011. Вип.2.
- Лежиков А. Кемаль Ататюрк. // Азия и Африка сегодня. 1998. № 12.
- Лукас Е. Нова Холодна війна. Як Кремль загрожує і Росії і Заходу. К., 2009.
- Макинерни Д. США: история страны. М., 2009.
- Орлова Т. В. Всесвітня історія. Історія цивілізацій. К., 2012.
- Регіональні підсистеми міжнародних відносин: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Відп. ред. проф. О. П. Іваницька. Вінниця, 2018.
- Світова історія: XX століття. Енциклопедичний словник / За ред. І. Підкови та Р. Шуста. Л., 2008.
- Сервіс Р. Товариші. Комунізм: світова історія. К., 2012.
- Федотова В. Типология модернизации и способов их изучения. // Вопросы философии. 2000. № 4.
- Фергюсон Н. Цивілізація. Як Захід став успішним. К., 2017.
- Фергюсон Н. Площі та вежі. Соціальні зв'язки від масонів до фейсбуку. К., 2018.
- Харарі Ю. Н. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. Харків, 2018.
- Харарі Ю. Н. Номо Deus. За лаштунками майбутнього. К., 2018.
- Харарі Ю. Н. 21 урок для 21 століття. К., 2018.

Цапф В. Теория модернизации и различия путей общественного развития. // Социс. 1998. № 8.

Чапек К. Бесіди з Томашем Масариком. Львів, 2010.

Ширяев Б. А. Внешняя политика США. Спб, 2007.

Brugel J. W. Češi a Němci 1918-1938. Praha, 2006.

Eiler F. Hájková D., et al., eds. Czech and Hungarian Minority Policy in Central Europe, 1918-1938. Prague-Budapest, 2009.

Kopecký P. Kemal Atatürk, Turecko a Masarykovo Československo. // Človek a spoločnosť. 2009. Č. 2-10.

Kravchuk O. The Disintegration of Multinational Empires at the End of the World War I in the Estimations of Thomas Garrigue Masaryk // Resettlement and Extermination of the Populations. A Syndrome of Modern History. Prague, 2015.

Orzoff A. Battle for the Castle. The Myth of Czechoslovakia in Europe, 1914-1948. Oxford: University press, 2009.

Pešek J. Vznik, charakter a konec první Československé republiky (Několik úvah k aktuálním diskusím). // Český časopis historický. 2018. Č. 3.

Soubigou A. Tomáš Garrigue Masaryk. Praha, 2004.

15. Інформаційні ресурси

1. www.nbu.gov.ua
2. www.history.org.ua
3. www.ivinas.gov.ua